P8_TA(2018)0476

Vloga nemške agencije za zaščito otrok (Jugendamt) v čezmejnih družinskih sporih

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 29. novembra 2018 o vlogi nemške agencije za zaščito otrok (Jugendamt) pri čezmejnih družinskih sporih (2018/2856(RSP))

(2020/C 363/16)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju člena 227 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

— ob upoštevanju člena 81(3) PDEU,

— ob upoštevanju člena 3(3) Pogodbe o Evropski uniji,

— ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti člena 24,

— ob upoštevanju členov 8 in 20 Konvencije OZN o otrokovih pravicah, v katerih je poudarjena obveznost vlad, da zaščitijo identiteto otrok, vključno z njihovimi družinskimi odnosi,

— ob upoštevanju Dunajske konvencije o konzularnih odnosih iz leta 1963, zlasti člena 37(b),

— ob upoštevanju Haaške konvencije z dne 29. maja 1993 o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah,

— ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (Bruselj IIa) ([1]), zlasti členov 8, 10, 15, 16, 21, 41, 55 in 57 te uredbe,

— ob upoštevanju Uredbe (ES) št. 1393/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah („vročanje pisanj“) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 ([2]),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 15. februarja 2011 o Agendi EU za otrokove pravice (COM(2011)0060),

— ob upoštevanju sodne prakse Sodišča Evropske unije, zlasti sodbe z dne 22. decembra 2010 v zadevi C-497/10 PPU, *Mercredi* proti *Chaffe* ([3]) in z dne 2. aprila 2009 v zadevi C-523/07, pri čemer je oba postopka sprožil A ([4]),

— ob upoštevanju popisa sistemov za zaščito otrok, ki ga izvaja Agencija Evropske unije za temeljne pravice,

— ob upoštevanju velikega števila peticij glede vloge nemške agencije za zaščito otrok (Jugendamt) pri čezmejnih družinskih sporih,

— ob upoštevanju priporočil, podanih v poročilu o obisku za ugotavljanje dejstev v Nemčiji (23. in 24. novembra 2011), ki je bil organiziran zato, da bi preiskali trditve iz peticij glede vloge nemške agencije za zaščito otrok (Jugendamt),

---

([1]) UL L 338, 23.12.2003, str. 1.
([2]) UL L 324, 10.12.2007, str. 79.
([3]) Sodba Sodišča (prvi senat) z dne 22. decembra 2010, *Barbara Mercredi* proti *Richardu Chaffeju*, C-497/10 PPU, ECLI:EU:T:2010:829.
([4]) Sodba Sodišča (tretji senat) z dne 2. aprila 2009, A, C-523/07, ECLI:EU:C:2009:225.

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 28. aprila 2016 o varstvu otrokove koristi v EU na podlagi peticij, naslovljenih na Evropski parlament ([1]);

— ob upoštevanju priporočil delovne skupine za vprašanja o zaščiti otrok v okviru Odbora za peticije z dne 3. maja 2017,

— ob upoštevanju člena 123(2) Poslovnika,

A. ker Odbor Evropskega parlamenta za peticije že več kot 10 let prejema peticije, v katerih veliko število oseb, ki niso nemški državljani, opozarjajo na sistematično diskriminacijo in samovoljne ukrepe, ki jih nemška agencija za zaščito otrok (Jugendamt) sprejema zoper njih v čezmejnih družinskih sporih, v katere so vpleteni otroci, o zadevah, ki se med drugim nanašajo na starševsko odgovornost in skrbništvo nad otroki;

B. ker se Odbor za peticije opira predvsem na subjektivno poročanje vlagatelja peticije in v splošnem nima dostopa do sodnih odločb, ki vsebujejo popoln in stvaren opis stanja ter pričevanje tako staršev kot otrok in prič;

C. ker ima agencija Jugendamt osrednjo vlogo v nemškem sistemu družinskega prava, saj je ena od strank v vseh družinskih sporih, v katere so vpleteni otroci;

D. ker agencija Jugendamt v družinskih sporih, v katere so vpleteni otroci, daje sodnikom priporočilo, katerega narava je praktično zavezujoča, in lahko sprejme začasne ukrepe, kot je pravno svetovanje („Beistandschaft“), ki jih ni mogoče izpodbijati;

E. ker je agencija Jugendamt odgovorna za izvajanje odločitev, ki jih sprejmejo nemška sodišča; ker je široka razlaga teh odločitev po besedah vlagateljev peticij pogosto v škodo učinkovitemu varstvu pravic staršev, ki niso nemški državljani;

F. ker lahko to, da nemški organi ne priznavajo in ne izvršujejo odločb in sodb, ki so jih v čezmejnih družinskih sporih sprejeli pravosodni organi drugih držav članic EU, pomeni kršitev načela vzajemnega priznavanja in medsebojnega zaupanja med državami članicami, zato ogroža učinkovito varstvo otrokove koristi;

G. ker so vlagatelji peticije navedli, da pristojni nemški organi v čezmejnih družinskih sporih varstvo otrokove koristi dosledno razlaga s tem, da bi morali otroci ostati na nemškem ozemlju, tudi v primerih, ko so bile prijavljene zlorabe in nasilje v družini zoper starše, ki niso nemški državljani;

H. ker starši, ki niso nemški državljani, v svojih peticijah opozarjajo, da jim nacionalni organi v državah izvora ne svetujejo (dovolj) in ne nudijo (dovolj) pravne pomoči v primerih, ko so domnevne diskriminatorne ali neugodne sodne in upravne postopke v družinskih sporih, v katere so vpleteni otroci, zoper njih sprejeli nemški organi;

I. ker je bilo po podatkih Evropskega sodišča za človekove pravice zoper Nemčijo 17 pritožb, ki so jih vlagatelji peticij, ki niso nemški državljani, vložili v zvezi s starševsko odgovornostjo ali skrbništvom nad otroki v čezmejnih družinskih sporih in so bile vse ocenjene kot nedopustne;

J. ker morajo vse institucije EU in države članice skrbeti za popolno zaščito otrokovih pravic, kot so zapisane v Listini EU o temeljnih pravicah; ker je otrokova korist, ki se v osnovi in najbolje uresničuje v lastni družini, temeljno načelo, ki ga je treba upoštevati kot vodilno smernico pri sprejemanju vseh odločitev o vprašanjih otroškega varstva na vseh ravneh;

([1]) UL C 66, 21.2.2018, str. 2.

K. ker zaradi večje mobilnosti znotraj EU narašča število čezmejnih sporov glede odgovornosti staršev in skrbništva nad otrokom; ker mora Komisija okrepiti prizadevanja, da bi v vseh državah članicah, tudi Nemčiji, spodbujala dosledno in dejansko izvajanje načel iz Konvencije OZN o otrokovih pravicah, ki so jo ratificirale vse države članice EU;

L. ker področje uporabe in cilji uredbe Bruselj IIa temeljijo na načelu nediskriminacije na podlagi državljanstva med državljani Unije in načelu vzajemnega zaupanja med pravnimi sistemi držav članic;

M. ker določbe uredbe Bruselj IIa nikakor ne bi smele dopuščati zlorab njenih temeljnih ciljev, to so medsebojno spoštovanje in priznavanje, preprečevanje diskriminacije na podlagi državljanstva, predvsem pa resnična stvarna zaščita največje koristi otroka;

N. ker lahko pomanjkanje natančnih in podrobnih preverjanj nediskriminatornosti postopkov in prakse, ki jih uporabljajo nemški organi v čezmejnih družinskih sporih, v katere so vpleteni otroci, škoduje dobrobiti otroka in vodi k večjemu kršenju pravic staršev, ki niso nemški državljani;

O. ker za vsa vprašanja materialnega družinskega prava velja načelo subsidiarnosti;

P. ker je nemško zvezno ustavno sodišče razsodilo, da lahko sodišče zaprosi za zaslišanje otroka, ki ob sprejetju odločitve še ni povsem dopolnil treh let; ker v drugih državah članicah EU šteje, da so otroci te starosti premladi in niso dovolj zreli za posvetovanje v sporih, v katere so vpleteni njihovi starši;

Q. ker uveljavljanje temeljne pravice, kot je svoboda gibanja in prebivanja, ne bi smelo ogroziti pravice otroka do družinskega življenja;

R. ker sodna praksa Sodišča Evropske unije določa samostojni pojem „običajnega prebivališča“ otroka in številna merila, ki jih morajo nacionalna sodišča uporabiti za njegovo določitev;

S. ker imajo v skladu s členom 24 Listine EU o temeljnih pravicah otroci, katerih starši uveljavljajo pravico do prostega gibanja, pravico, da redno vzdržujejo osebne odnose in neposredne stike z obema staršema, če to ni v nasprotju z njihovimi interesi;

1. z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da težave v zvezi z nemškim sistemom družinskega prava, vključno s sporno vlogo agencije Jugendamt, na katero so opozorili starši, ki niso nemški državljani, še vedno niso rešene; poudarja, da Odbor za peticije stalno prejema peticije, v katerih starši, ki niso nemški državljani, opozarjajo na hudo diskriminacijo s postopki in prakso, ki jih pristojni nemški organi sprejemajo v čezmejnih družinskih sporih, v katere so vpleteni otroci;

2. z zaskrbljenostjo se seznanja z vsemi primeri domnevne diskriminacije staršev, ki niso nemški državljani, s strani agencije Jugendamt;

3. izpostavlja dolgoletno delo Odbora za peticije pri obravnavi peticij o vlogi agencije Jugendamt; je seznanjen z odgovori, ki jih je dalo pristojno nemško ministrstvo glede delovanja nemškega sistema družinskega prava, vendar poudarja, da Odbor za peticije nenehno prejema peticije v zvezi z domnevno diskriminacijo staršev, ki niso nemški državljani;

4. opozarja na obveznost nacionalnih organov, določeno v uredbi Bruselj IIa, da priznajo in izvršijo sodne odločbe sodišč drugih držav članic v zadevah, povezanih z otroki; je zaskrbljen, ker lahko nemški organi v čezmejnih družinskih sporih domnevno dosledno zavračajo priznanje sodnih odločb, sprejetih v drugih državah članicah v primerih, ko otroci, ki še niso povsem dopolnili treh let, niso bili zaslišani; poudarja, da ta vidik spodkopava načelo vzajemnega zaupanja z drugimi državami članicami, katerih pravni sistemi določajo drugačno starostno mejo za zaslišanje otroka;

5. obžaluje, da Komisija že več let ni natančneje preverjala nediskriminatornosti praks in postopkov, ki se za čezmejne družinske spore uporabljajo v okviru nemškega sistema družinskega prava, tudi v agenciji Jugendamt, da bi se zaščitili interesi otrok in druge z njimi povezane pravice;

6. opozarja na odgovor Komisije v zvezi s peticijami o vlogi agencije Jugendamt v čezmejnih družinskih sporih; znova poudarja, da EU nima splošne pristojnosti za ukrepanje na področju družinskega prava, da materialno družinsko pravo v izključni pristojnosti držav članic in ga Komisija ne more nadzorovati, da je treba v primeru pomislekov v zvezi z delovanjem agencije Jugendamt uporabiti pravna sredstva na nacionalni ravni in da lahko starši, ki menijo, da so bile kršene njihove temeljne pravice, vložijo pritožbo pri Evropskem sodišču za človekove pravice v Strasbourgu, potem ko izčrpajo vsa nacionalna pravna sredstva;

7. vztraja, da morajo države članice zbirati statistične podatke o upravnih in sodnih postopkih v zvezi s skrbništvom otrok in sodelovanjem tujih staršev, zlasti o izidu sodb, da bi omogočili podrobno analizo obstoječih trendov v daljšem časovnem obdobju in zagotovili referenčne vrednosti;

8. poudarja, da morajo nacionalna sodišča v skladu s sodno prakso Sodišča EU uporabljati samostojni pojem „običajnega prebivališča“ otroka in številna merila za njegovo določitev;

9. poziva Komisijo, naj zagotovi, da so nemška sodišča v zadevah iz peticij, ki jih je prejel Odbor za peticije, pravilno opredelila običajno prebivališče otroka;

10. močno obsoja, da ni statističnih podatkov o številu zadev v Nemčiji, v katerih sodbe sodišča niso bile v skladu s priporočili agencije Jugendamt, ter o izidu družinskih sporov, v katere so bili vpleteni otroci staršev z različnim državljanstvom, čeprav že več let poziva k zbiranju in javni dostopnosti teh podatkov;

11. poziva Komisijo, naj v obravnavanih peticijah oceni, ali so nemška sodišča pri določanju svojih pristojnosti ustrezno upoštevala določbe iz uredbe Bruselj IIa in ali so upoštevala sodbe ali odločbe, ki so jih izdala sodišča drugih držav članic;

12. obsoja, da je v primerih nadzorovanega starševskega dostopa, ko starši, ki niso nemški državljani, niso upoštevali uradne prakse agencije Jugendamt, da pri pogovorih s svojimi otroki uporabljajo nemščino, prišlo do prekinitve pogovorov in prepovedi stikov teh staršev s svojimi otroci; meni, da tako ravnanje uradnikov agencije Jugendamt pomeni jasno diskriminacijo na podlagi porekla in jezika zoper starše, ki niso nemški državljani;

13. poudarja, da agencija Jugendamt v splošnem dovoljuje uporabo skupnega maternega jezika, če pa je za otrokovo dobro počutje in varnost, na primer ob možnih primerih ugrabitve, potrebno, poskrbi za tolmačenje, s čimer zagotovi, da uradniki agencije razumejo vsebino pogovora;

14. je trdno prepričan, da morajo nemški organi v primeru nadzorovanega starševskega dostopa med pogovorom med starši in njihovimi otroki dopuščati vse jezike staršev; poziva k vzpostavitvi mehanizmov, s katerimi bi zagotovili, da se lahko starši, ki niso nemški državljani, in njihovi otroci sporazumevajo v svojem skupnem jeziku, saj je njegova uporaba bistvena za ohranitev močnih čustvenih vezi med starši in otroki ter zagotavlja učinkovito zaščito kulturne dediščine in blaginje otrok;

15. je trdno prepričan, da je treba dosledno in učinkovito ukrepati na podlagi priporočil iz končnega poročila za vprašanja o zaščiti otrok v okviru Odbora za peticije z dne 3. maja 2017, zlasti tistih, ki so neposredno ali posredno povezana z vlogo agencije Jugendamt in nemškim sistemom družinskega prava;

16. opozarja Nemčijo na mednarodne obveznosti, ki jih ima v skladu s Konvencijo OZN o otrokovih pravicah, vključno s členom 8 te konvencije; meni, da morajo vsi pristojni nemški organi uvesti pomembne izboljšave, da bi ustrezno zaščitili pravice otrok staršev z različnim državljanstvom, da ohranijo svojo identiteto, vključno z družinskimi odnosi, kot to priznava zakon, brez nezakonitega vmešavanja;

17. meni, da lahko Komisija v skladu s členom 81 PDEU dejavno sodeluje pri zagotavljanju poštene in dosledne nediskriminatorne prakse do staršev, ko gre za obravnavo čezmejnega skrbništva nad otroki po vsej Uniji, ter da mora tako ravnati;

18. poziva Komisijo, naj v čezmejnih družinskih sporih zagotovi natančno preverjanje nediskriminatornosti praks in postopkov, ki se uporabljajo v nemškem sistemu družinskega prava, vključno z agencijo Jugendamt;

19. znova poudarja, da se pri vprašanjih materialnega družinskega prava uporablja načelo subsidiarnosti;

20. poziva Komisijo, naj zagotovi več usposabljanja in mednarodnih izmenjav za uradnike, zaposlene v socialnih službah, da bi tako izboljšali poznavanje dela kolegov, ki opravljajo enako delo v drugih državah članicah, in izmenjavali dobro prakso;

21. poudarja pomen tesnega sodelovanja in učinkovite komunikacije med različnimi nacionalnimi in lokalnimi organi, ki so vpleteni v postopke za varstvo otrok, od socialnih služb do pravosodnih in centralnih organov;

22. poudarja, da je treba izboljšati pravosodno in upravno sodelovanje med nemškimi organi in organi drugih držav članic, da bi zagotovili medsebojno zaupanje v zadevah, povezanih s priznavanjem in izvrševanjem odločitev in sodb, ki jih v čezmejnih družinskih sporih, v katere so vpleteni otroci, sprejemajo organi drugih držav članic;

23. opozarja, da je treba staršem, ki niso nemški državljani, nemudoma od samega začetka in na vsaki stopnji postopka, povezanega z otrokom, priskrbeti popolne in jasne informacije o postopkih in njihovih morebitnih posledicah, in sicer v jeziku, ki ga ti starši popolnoma razumejo, da bi preprečili, da bi starši dali soglasje, ne da bi v celoti razumeli posledic obveznosti, ki jih prevzemajo; poziva države članice, naj izvajajo ciljno usmerjene ukrepe za izboljšanje pravne podpore, pomoči, svetovanja in informacij za svoje državljane v primerih, ko ti prijavljajo diskriminatorne ali neugodne sodne in upravne postopke, ki so jih zoper njih uvedli nemški organi v čezmejnih družinskih sporih, v katere so vpleteni otroci;

24. poudarja, da prijavljeni primeri, ko se starši, ki niso nemški državljani, med obiski niso mogli sporazumeti s svojimi otroki v skupnem maternem jeziku, pomenijo diskriminacijo na podlagi jezika in so tudi v nasprotju s ciljem spodbujanja večjezičnosti in raznolikosti kulturnih ozadij v Uniji, kršijo pa tudi temeljne pravice do svobode misli, vesti in veroizpovedi;

25. poziva Nemčijo, naj si močneje prizadeva za to, da bodo lahko starši med nadzorovanimi obiski s svojimi otroki uporabljali skupni materni jezik;

26. izraža zaskrbljenost v zvezi s trditvami vlagateljev peticij glede kratkih rokov, ki jih določajo pristojni nemški organi, in glede dokumentov, ki jih pošljejo pristojni nemški organi, ki niso na voljo v jeziku predlagatelja peticije, ki ni nemški državljan; poudarja, da imajo državljani pravico zavrniti dokumente, če niso napisani ali prevedeni v jezik, ki ga razumejo, kot je določeno v členu 8(1) Uredbe (ES) št. 1393/2007 o vročanju pisem; poziva Komisijo, naj natančno oceni, ali se v Nemčiji izvajajo določbe te uredbe, da bi lahko ustrezno obravnavala vse morebitne kršitve;

27. poziva Komisijo, naj preveri, ali se med postopki pred nemškimi sodišči v primerih iz peticij, ki so bile predložene Evropskemu parlamentu, spoštujejo jezikovne zahteve;

28. poziva države članice, naj izvajajo ciljno usmerjene ukrepe za izboljšanje pravne podpore, pomoči, svetovanja in informacij za svoje državljane v čezmejnih družinskih sporih, v katere so vpleteni otroci; v zvezi s tem ugotavlja, da so pristojna nemška ministrstva na zvezni ravni vzpostavila nemško osrednjo kontaktno točko za čezmejne družinske spore, da bi zagotovila svetovanje in informacije v čezmejnih družinskih sporih glede starševske odgovornosti;

29. ponovno poziva Komisijo in države članice, naj sofinancirajo in spodbujajo vzpostavitev platforme, ki bo državljanom EU, ki niso državljani zadevne države, nudila pomoč v družinskih postopkih;

30. opozarja države članice, da je treba sistematično izvajati določbe Dunajske konvencije iz leta 1963 in zagotoviti, da bodo veleposlaništva ali konzularna predstavništva od začetka obveščena o vseh postopkih, povezanih z otroškim varstvom, v katere so vpleteni državljani njihovih držav, in da bodo imela popoln dostop do ustreznih dokumentov; poudarja pomen zaupanja vrednega konzularnega sodelovanja na tem področju in predlaga, da bi morali imeti konzularni organi možnost udeležba na vseh stopnjah postopka;

31. opozarja države članice, da morajo otrokom zagotoviti potrebno in upravičeno rejništvo v skladu z vsebino členov 8 in 20 Konvencije OZN o otrokovih pravicah, in predvsem omogočiti stalno otroško varstvo, ki upošteva otrokovo etnično, versko, jezikovno in kulturno identiteto;

32. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.